

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisorile netruncate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se restituie.
Inserate
se trimite la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachg.,
Max. Augenthaler & Emmerio Les-
ner, Heinrich Schalk, A. Op-
penhik Nachr., Anton Oppelk.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII Erszébet-közt).
Prețul inserțiilor: o serie
pe termen lung pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tariful și invo-
luntă. — REGALAME pe pagina
8-a o serie 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Anul 1908
Pe un an 24 cor., pe șase
luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.,
M-rii de Duminică 4 cor. pe nr.
Pentru România și străinătate.
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
Cărgul Inului Nr. 30. etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu două acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un exem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 261.

Brașov, Miercuri 26 Noemvrie (9 Decemvrie)

1908.

După proclamarea statariului.

Revenind la cele spuse mai in-
ainte cu privire la conflictul dintre
Cehii și Germanii Boemiei, voim să
aruncăm o privire asupra situațiunii
cum se prezentă după proclamarea
statariului în Praga.

Înăuntru că și în străinătate pro-
clamarea statariului tocmai în ziua
jubileului împărătesc a trebuit să facă
o impresiune foarte nefavorabilă. Mă-
sura aceasta mai mult decât drastică,
mai ales în împrejurările date, și-a
ajuns de-ocamdata scopul. Dela 2
Decemvrie incoace domnește liniște
în Praga, așa că a început deja să
se vorbească de încetarea statariului.
De odată cu el s'a fost oprit și pur-
tarea culorilor și însemnelor diferitelor
reuniuni, care interzicere se crede
că a fost îndreptată mai cu samă în
contra studenților germani, cărora le a
plăcut așa de mult a demonstra cu
culorile și însemnele societăților lor
studentești

Firește că escesele din Praga au
fost discutate îndată în parlamentul
din Viena, unde cele două tabere au
luat poziție una contra celeilalte, cău-
tând să justifice fiecare procedeul care
a provocat conflictul și a cauzat de-
monstrațiunile și escesele din capitala
boemă. Punctul de vedere al Germa-
nilor l'am accentuat mai de multe ori
și este bine cunoscut. Germanii-boemi
susțin mortis, că ei se află în defen-
sivă, pe când Cehii nu vor să admită
nici decum că ei ar fi agresorii, ei
susțin că au fost și sunt provocați
de atitudinea Germanilor și că numai
așa se poate explica cum au fost cu-
prinse massele capitalei boeme, în
urma atătarilor din partea germană,
de o agitațiune care apoi a dat na-
ștere esceselor regretabile.

Conducătorul ceh Dr. Kramarz,
care trece de unul din cei mai mo-
derati, a luat asuprași să pledeze în
parlamentul din Viena pentru cauza

radicalilor Cehi și să arate, că nu dela
Cehi și dela Germani ar veni provo-
carea. Ați ajuns acolo, le zise ei Ger-
manilor, încât ca mâne veți afirma
că „Wacht am Rhein“, ar fi un cân-
tec austriac. Aci fu intrerupt de es-
clamarea: Pentru Germani el este un
cântec patriotic! Este o tartuferie,
replică Kramarz, iar cât pentru ob-
strucțiunea în dieta boemă, Germanii
boemi au voit să stearcă prin ea
numai separarea Boemiei în doua te-
ritorii, crezând că Cehii să vor spăria
de aceasta obstrucțiune; și când in-
treaga Boemie tremura de iritațiune,
Germanii veniră cu așa zisul „Stu-
dentebummel“.

Dr. Kramarz zice că acest „Bummel“
e o provocare conștie a extremilor ger-
mani. Studenții se plimbă cu culorile
lor în centrul orașului Praga ca să
capete apetit pentru „Frühshoppen“,
pe grab n nu e Universitatea ci be-
răria, casina germană etc. Inchipuiți
acum că societăți de gimnastici cehi
s'ar plimba cu culorile lor pe Graben
în Viena. Primarul Vienei desigur ar
opri o astfel de procesiune. Dar stu-
denții din Praga au chemat și pe
colegii lor dela universitățile din Ger-
mania să asiste la preumblările lor.
Va mai mirați atunci, întreabă Kramarz,
că și cele mai liniștite elemente în
Praga au ajuns într'o stare de cea
mai mare indignare?

Apoi făcând aluzie la inzulțarea
unor steaguri negre-galbine de cătră
escedenții în Praga, Kramarz zise
cătră Germani, ce mari patrioți ați
devenit deodată condamnând pe es-
cedenții! „Dar ce e steagul negru-gal-
ben? Un anachronism și nimic mai
mult. A fost un steag înaintea de 1867,
azi nu mai avem împărăție, avem nu-
mai regate și țări. Lângă colcarea di-
nastiei eu nu cunosc decât culoarea
regatului Boemiei, noi suntem pa-
trioți credincioși boemi etc. etc.“

S'au discutat și în parlamentul
german evenimentele din Praga. Vor-

bitorii și-au exprimat profundul regret
și au condamnat escesele din Praga,
dar unul dintre vorbitori nu s'a putut
reține a nu critica faptul, că guver-
nul imperial german n'au împiedecat
ca să fie trimise în mod provocător
deputațiunii de studenți din Germania
la Praga.

Am zis și repetăm: în conflictul
ceho-german se tractează în primul
rând de cestiunea de putere între sla-
vism și germanism.

**Alegerea membrilor congregaționali în
comitatul Zlagna.** Ni-se scrie: Gândind că
se vor desluși mai bine lucrările ca să pot
scrie adevărul curat, am așteptat câte-va
zile, dar n'am ajuns la nici un rezultat în
privința alegerilor dela Zlatna. A fost a-
nume în 21 Noemvrie alegerea alor 5 mem-
bri în congregația comitatului în locul cel-
or 5 din anul trecut, a căror alegere a
fost nimicică, fiind toți 5 Români. Anul
acesta — fiind și timp de iarnă — au
mers mai puțini alegători din cerul ace-
sta, care se estinde până la comuna
Mușca dela Arieș. Totuși au mers atâția
de-am fi putut scoate lista curat romă-
nească, dacă nu și-ar fi vârat nemernicia
ghiarale în căți-va alegători români. Am
constatat adecă la cetirea ședulelor de vo-
tizare, că din câteva ședule — atâtea câte
au fost de lipsă să cadă doi dintre ai no-
ștri — au fost șterse două nume romă-
nești și înlocuite cu Zlagneni unguri:
Molnar și Kurovizky. Trebșoara aceasta
mai mult ca sigur că nu s'a putut face de-
cât cu votizanti din Zlagna, pentru că cei
șterși au primit ședule dela una și aceeaș
persoană. Pagubă că nu putem vedea lim-
pede în treaba aceasta. Vr'un Zlagnean
ne-ar putea desluși mai bine. Membrii ro-
mâni au fost aleși Iuliu M. Montani, Ema-
nuil Beșă și N. Cristea și au căzut I. Agăr-
bicean și I. Dumitroan. *Correspondent.*

Desbaterea budgetului ministerului de culte.

În ședința de Vineri dimineața a
dietei a luat cuvântul dep. Dr. V. Lucaciu,
care pornește dela principiul pedagogic,
că un popor nu se poate cultiva decât
numai în limba sa maternă și pretinde
pe baza acestui principiu respectarea lim-

bei române și în genere a limbei materne,
nu numai în școlile confesionale dar și în
cele de stat. Prin înființarea școlilor de
stat, se observă o stagnare înspăimântă-
toare în educația religioasă. Contra ac-
tului fapt s'a exprimat biserica catolică.
Arată manuale de școală, pe cari le a-
proabă guvernul și pe cari arătându-le
forurile competenței bisericești, și-au ex-
primit mirarea că în ce măsură degene-
rează educația și instrucțiunea poporului.

Oratorul se întreabă apoi cum stăm
mai departe cu școlile medii? și răspunde
că și aici, unde elevii au să-și câștige
cunoștințe universale, îngrijirea prea mare
a limbei maghiare le face imposibilă culti-
varea în celelalte cunoștințe. Am propus
ca profesor în gimnaz și de abia am ajuns
rezultatul, ca 5—6 la sută să seție exprima
și scrie în limba germană. Cum vă inchi-
puți d-v. că se va putea ajunge ac st
rezultat în școala poporală cu limba ma-
ghiară? Instrucțiunea poporală e făcută cu
totul imposibilă prin acest sistem de in-
strucție.

Trece apoi la situația învățătorului
confesional și arată prin cazuri concrete
unde ajungem noi cu limba noastră ma-
ternă în școlile populare. Dacă învățătorul
se nizește și ajunge rezultatul ca o parte
mare a copiilor să vorbească binișor un-
gurește, apoi simplaminte se dispune ster-
gerea toată a limbei materne. Arată for-
mele de persecuție la cari este expus în-
vățătorul confesional.

Aminteste intențiunea ministrului de
culte de a ridica încă 5 universități și
pretinde ca una din aceste să fie univer-
sitate română cu profesori români. (Zgo-
mot infernal). Condamnă apoi acțiunea
guvernului fiindcă ridică școli de stat a-
colo, unde nu este trebuință, iar unde
cer comunele, acolo nu le dă școala ce-
rută. În continuare se ocupă cu ordina-
țiunea ministrului de culte, prin care dis-
pune ca religiunea să se propună în școli
de stat ungurește și arată cum se detrage
onorariul dela cateheți, cari propun reli-
giunea românește.

(Dep. Lucaciu nu și-a putut termina
discursul, fiindcă li s'a detras cuvântul).

Dep. Iuliu Maniu, luând cuvântul la
regulamentul intern, protestează împotriva
felului volnic cum i-s'a luat cuvântul de-
putatului Lucaciu. Procedeul președintelui
violetă regulamentul și face iluzorică
discuția parlamentară.

Dep. Vasile Goldiș, arată multe

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Fericirea femeiască.

Novelă de Cehov.*

Înmormântau pe generalul-locotenent
Zapupirina. Spre casa generalului, unde
s'auzea cântând muzica și răsunând voci
de comandă, alergau din toate părțile gru-
puri de oameni, cari voiau să vadă când
Po scoate... Într'una din grupe erau și func-
ționarii Propchin și Sviștov cu nevestele.

— Nu se poate! a strigat oprindu-i,
un comisar cu fața blajină și simpatică, în
clipa când s'au apropiat de lanț... Nu se
poate!... vă rog, dați-vă puțin mai înapoi...
Asta nu atarnă dela mine. Vă rog încă
odată, ceva mai înapoi... Dar... de... doam-
nele ar putea trece... Potțiți »Mesdames«!

Nevestele celor doi funcționari se în-
roșiră de neașteptata gentilețea a comisa-
rului și se strecurară prin lanț... Bărbații
au rămas îndărăt și-au început a privi spa-
tele soldaților, cari formau zidul.

— S'au dus; a zis Propchin cu ciudă,
uitându-se în urma femeilor... Știu că-s fe-
ricite femeile astea!... Bărbații niciodată
n'au s'ajungă să fie așa privilegiați!... Dacă
ai fi chiar femeie mai de rând și încă tot

te-ar lăsa; iar noi amândoi am putea fi
chiar »Stățhisovetnic« și tot degeaba...

— Foarte ciudat vorbiți. Domnilor,
zise comisarul uitându-se urât la Propchin...
Știu, că de v'ăș lăsa, o să îmbrânciți lu-
mea și o să faceți dezordine... pe câtă
vreme damele, din delicatețe nici-odată nu
și-ar putea permite așa ceva...

— Ia lasă-mă în pace, răspunse su-
părat Propchin... Femeia e cea dintâi ca-
re-ți dă brânci la înghesuială... În vreme
ce bărbatul stă și privește într'un punct
oarecare, ele se succed, se învârtesc, ca nu
care cumva să-i atingi toaleta. Dar ce să
mai vorbești. Peste tot femeile sunt mai
norocoase... Armată nu fac, la baluri intră
fără de plată... Iar ca să le bați nici vorbă...
Și de unde meritele a-ștea? O fată a scă-
pat batista jos, tu trebuie numaidecât să
i-o ridici... Intri undeva, trebuie să te scoli
să-i dai scaunul, iar tu să stai în picioare...
Pleacă?... Hai și-o condâ... Să luăm gra-
dele. Ca să pociu ajunge Stățchi sovetic,
eu sau tu, trebuie să te chinuiești o viață
întregă: pe câtă vreme o fată într'o ju-
mătate de oră, se cunună cu'n Stățhisov-
veinic și iacă a ajuns mare!... Casă ajung
eu conte sau print, trebuie să cuceresc lu-
mea sau să iau Șipka într'un războiu: dar
dânsele... iartă-mă Doamne... Nu mai de-
parte o oarecare Varia ori Catia... nici ca-
șul dela gură nu li-s'a șters și numai ce-și
învârtește trena înaintea unui conte, face
ochii dulci și iată a ajuns excelență!... Să

te iau acum pe tine... Ești secretar de gu-
bernie... Funcția asta aș putea-o spune, ai
câștigat-o cu sudoare de sânge; dar pen-
tru ce e nevastă-ta Maria Fomina, secre-
tăreasă de gubernie?... Dintr'o fată de popă
să aibă drept la un funcționar superior...
Frumoasă situație!... Dar acum ia dă-i tu
slujba ta să vedem ce-ar face?...

— Da, dar pentru asta ele nasc co-
pii în dureri, a răspuns Sviștov...

— Mare treabă!... Să stea dânsa înaintea
superiorilor atunci când îți bagă fiori în tine
și te asigur că durerile nașterii li s'ar pă-
rea o plăcere... Dar ce să-ți spun?... În tot
locul și pretinziunile ele au întăietate... Ia o
femeie sau fată din cerul nostru; ei bine, ea
poate să trântescă în fața generalului
niște cuvinte pe cari tu n'ai îndrăzni să
le spui unui servitor. Chiar nevastă-ta,
Maria Fomina, poate să treacă fără nici o
rușine, cu un Stățhisovetnic la braț...
Ia încearcă de-l ia tu la braț... Ia
încearcă!... În casa noastră, sub etaj stă
un profesor universitar, cu femeia. Gene-
ral în grad, mă înțelegi?... E decorat cu
Sf. Ana clasa I. Ei, eu întotdeauna aud
pe femeia lui cum îl face: »prostule!...
prostule!... și nevastă-sa o din popor,
fată de negustori... Ei, dar aici femeia li
e cu cununie... Hai să zicem că așa trebuie
să fie... Din moși strămoși e obiceiul ca
cei cununați să se ocărăscă... Să luăm pe
cei nelegitimi!... Să vezi ce-și permit ace-
tea... Toată viața n'am să uit o întâmplare...

Puțin a lipsit ca să nu mă pierd... poate
că numai rugăciunile părinților m'au scă-
pat!... »Anul trecut, generalul nostru ple-
când în concediu, m'a pus pe mine ca să-i
țin corespondența... Ocupația... moit: un
ceas pe zi de lucru. Isprăveam treaba, a-
poi toată ziua mă duceam prin pădure.
Generalul nostru era burlac... Casa lui
plină ca o cutie, servitori ca câinii, și fe-
meie n'avea; n'avea cine să conducă. Ei
bine, toate slugile astea, niște stricați, și
toată gospodăria, era sub ordinea unei
femei, o economă, Vera Nichitișna

Până și ceaiul îl împărțea dânsa; și
la lachei porunceau... tot, totul făcea!... Ei
bine, pocitura asta de femeie, era o ade-
vărată șorpoaică... Groasă, roșie, buhoasă,
și când începea să țipe, îți venea să ie
câmpii. Doamne, ce țipet!... Din pricina ei
nu putea nimeni să mai trăiască... Nu nu-
mai de servitor dar și de mine începuse
să se lege... »Lasă, mă gândeam eu, și-o
face-o eu, numai să-mi cazi tu la mână;
am să te așez eu generalului... toate am
să i-le spun... Pentru că el e ocupat cu
afacerile, profită și-l jupoi, ba îți și bați
joc de oameni!... Lasă și i-o deschide
ochii!... Și i-am deschis frățioare... dar așa
i-am deschis, încât puțin a rămas să nu
se închidă ai mei pe veci... Și astăzi când
mi-aduc aminte, m'apucă groaza. Să vezi:
Trec odată prin coridor; deodată auzi un
țipăt. Întâi, am crezut că, taie undeva
vreun porc; dar după ce am ascultat mai

*) Din »Biblioteca Românească Enciclopedică
Socec. Romanele alese de Cehov Nr. 30 b.

abuzuri comise de factorii administrației față de școlile noastre populare și față de învățătorii români. Comisia administrativă respinge petițiile învățătorilor noștri când aceștia cer ajutor dela stat, pe motiv că petițiile nu sunt instruite cu planul de instrucțiune, — nutrit și în privința aceasta scopuri meschine.

Dep. Dr. St. Pop vorbind despre școlile, cărora sunt expuși învățătorii români, povestește cazul revoltător întâmplat în comuna Cuvin, unde învățătorul D. Popoviciu a fost destituit din post, fiindcă a cutezat să admonizeze în biserică pentru purtarea lor necuviincioasă pe niște elevi dela școala ungurească.

Trecând apoi la sumele horrende, ce se cheltuiesc pentru scopuri culturale maghiare, arată că Românii nu primesc nimic, deși și ei contribuie din greu în visteria statului. Argumentând cu politica marelui bărbat de stat Deak Ferencz, cere ca societatea pentru crearea unui teatru român să fie ajutată din partea statului și să i-se dea o subvenție proporționată. Arată cum în Dej în edificiul teatrului clădit din filerii noștri, au oprit prin ordinațiune ca să nu se predeie și piese teatrale în limba română. Presentă un proiect de propunere prin care Camera să îndrumeze pe ministrul de culte ca să sprijinească cu ajutor de stat și activitatea teatrală a naționalităților nemaghiare.

În ședința de Sâmbătă a luat cuvântul dep. V. Goldiş, vorbind despre ravagiile înspăimântătoare produse în sânul populației ungare de patima beției. Oratorul ilustrează cu date statistice urmările alcoolismului și constată că măsurile luate pentru combaterea acestui viciu sunt insuficiente. Aduce ca exemplu măsurile luate în alte țări pentru combaterea beției și urgentează măsuri mai energice, între care închiderea crâșmelor și a rachierilor în Dumineci și sărbători, înființarea de spitale pentru alcoolici etc. Suma de 1000 cor., ce se prevede în budget pentru combaterea alcoolismului e prea neînsemnată și cere ca guvernul să lucreze din toate puterile sale pentru sanarea răului produs de alcoolism.

Complicațiunile în Orient.

În ședința de Sâmbătă seara a dietei ministrul Wekerle a răspuns la interpelațiunea dep. Nemess Bertalan în chestiunea evenimentelor din Balcani. Wekerle desminte știrea, că s'ar fi produs o luptă între reg. 34 de infanterie și bandele sârbești. De asemenea nu e adevărat că se fac pregătiri războinice, măsurile militare luate se mărginesc la cele trei clase de rezerve din corpul 15 de armată. Oamenii făcând anul al treilea de serviciu în armată au fost reținuți; în fine, câte-va batalioane de artilerie și mai multe baterii de munte au fost trimise în provinciile ocupate. Wekerle declară în fine că e de datoria guvernului să informeze opiniunea publică de toate măsurile luate; de altfel nici o altă măsură afară de cele anunțate nu a fost luată.

După Wekerle a luat cuvântul dep. Nagy György și a interpellat în privința anxiunii și mai cu seamă în ceea ce privește declarațiunea cancelarului Aehrenthal, după care s'ar fi căzut de acord în privința anxiunii cu puterile semnatare

bine, am auzit că Vera Nichitișna se sfădește cu cineva.

»Bestie, gunoiole, diavole!... Pe cine oare ocărăște? mă gândesc eu; și numai ce să vezi, frate, deodată se deschide ușa și de pe scări să prăbușește generalul meu, roș, cu ochii holbați, cu părul burlic, iar în urma lui dansa tipând; »gunoiole, diavole!«

— Minți!..

— Pe onoarea mea!.. Pe mine parcă m'a ars!.. Generalul a fugit în odaia lui; eu rămâi în coridor, mă uit ca prostul și nu pot înțelege nimic... O dobitoacă, o incultă, o bucatăreasă, o scârbă, să-și permită astfel de vorbe!.. Sigur că generalul a vrut s'o dea afară, iar dansa s'a folosit de faptul că nu era nimeni și l'a batjocurit cum i-a venit la gură... Și-o fi zis: de-acuma dacă plec, mi-i tot una... Eu, mă 'nfuri, mă duc în odaia ei și ștrig: »Cum ai îndrăznit tu, ne-nemernico ce ești, să arunci astfel de vorbe în fața persoanelor așa de înalte? Ce crezi tu, că, dacă el e bătrân și slab, n'are cine-l apăra?... Și unde mi-o înșfac, nene, și unde-i trag câteva peste obrazii îmbufnați... Ei, ce să vezi, când a prins a urla și a țipa, să-ți iei lumea 'n cap și nimic alta... »Scapă-mă Doamne!« Mi-am astupat urechile și-am fugit în pădure... Peste vre-o două ceasuri, văd venind spre mine, în fuga mare, un băiat...
— Pofțiți la boerul!..

ale tratatului dela Berlin. În fine oratorul protestează în contra negociațiunilor începute fără mandat de către baronul d'Aehrenthal cu Turcia, spre a pune sfârșit neînțelegerilor cu Turcia, dar care vor pricinui pentru Austro-Ungaria noi cheltuieli din cauza compensațiunilor acordate imperiului otoman.

Răspunzând interpelatorului, Wekerle regretă că dep. Nagy a acuzat guvernul că ar fi cedat câte ceva; că acuză pe ministrul d'Aehrenthal de niște declarațiuni pe care el nici nu le-a făcut vre-odată. Să creadă numai declarațiunile făcute de cancelar delegațiunilor, iar nu zvonurilor răspândite de ziare.

Din Cataro se anunță, că alianța dintre Serbia și Muntenegru este defensivă și ofensivă. Serbia făgăduiește să cedeze Muntenegrului o treime din compensațiunea teritorială, pe care i-ar acorda-o marile puteri, Antivari va fi portul comun al celor două țări. Calea ferată a Sandjacului va cădea în sarcina Sârbilor.

Din Agram se anunță, că autoritățile din Gospic au luat deciziunea de a oprit distribuirea de tablouri sârbești și au interzis purtarea tricourilor sârbe. Autoritățile vor să procedeze cu cea mai mare energie împotriva agitațiunii sârbe, cu atât mai mult cu cât în ultimul timp s'au răspândit printre Sârbii din Croația fotografiile regelui Petru și cari purtau semnătura lui.

Din Maramureș.

Viața bisericească și clerul.

La despărțirea de biserică ruteană a Ungvarului (1855) ne-au rămas copii crescuți în teologia din Ungvar, urmași ai familiilor nobile maramureșene (Man, Anderco, Opriș, Pop de Vișău, Mihali, Tomoiagă, Lazar, Simion etc.) Unii s'au ținut și pe mai departe parohia ruteană, ca Ion Pop în Zaduya și Șandru Lazăr în Câmpulung și se iscălesc fără muștrare de conștiință »ruthen lelkész« (Vezi »Analele« Assoc. p. cult. pop. român din Maramureș p. 157) iar rutenii: Hubán, Stász, Karacsony Bozil, Orosz Gyula, Kökényesdy Mihály și Illiczky Mihály se iscălesc »suffletănci români«. — Oșeni erau: Breban, Dredian, Șon și Vasile Csobáči (de origine ruteni ugoieni), Muntean, Dobossy și Mișan. La 1865 s'au găsit abia doi preoți eșiți din teologia din Gherla.

Aceste erau elementele clerului maramureșan. Deși unii își arătau naționalismul intransigent, că pe rugarea scrisă ungurește către regele la 1865 se iscălesc: »Mihályi Lorintz parochiul și. v. protopop român a Ioadului (unchiul Mitropolitului Victor), Pau'u, Orosu m. pr. sufl. romanu Leordanu (= dia Leurdina) — fără mare excepție reprezentau spiritul, cultura și deprinderile apucate dela Rutheni. Cultura li-era exclusiv ungurească. Insufletirea pentru idealurile poporului maghiar a dat armă în mâna preoților Simeon Pop de Vișău, Dobossy, Tomoiagă și Gyenge la 1848. Familia de preoți Gyenge cu mândrie accentuată își mărturisese originea de săci. La 1865 nu putem face deosebire între clerul rutean și clerul român. Stra-

Vin, intru. El șade umflat ca un curcan și nu se uită.

— Ce ești dumneata aici, ca să-ți iei drepturi în casa mea?

— Adecă cum?... E vorba de Nichitișna? Înălțimea voastră, eu pentru dumneavoastră m'am amestecat...

— Nu-i treaba ta să te amesteci în chestii familiare... și care-ți sunt străine... Înțelegi? Familiare!..

Și unde-a început a mă batjocuri, abia n'am înghețat de frică... Bolborosind așa, numai ce văd, nici una nici alta, că isbucnește într'un ris...

— Și cum ai putut face una ca asta? Cum ai avut curaj? Mă mir! (Cred însă, prietene, că asta are să rămâie între noi; zise el. Eu unul înțeleg starea dumitale sufletească, trebuie însă să știi, că de azi înainte, în casa mea nu mai poți sta!

Și-așa frate... Se mira cum am îndrăznit să lovesc o așa pramatie!.. Il chiorăse de tot, baba... Tainic Sovietnic, cu vulturul alb, pe piept, superiorii nu știau ce să-i facă, și el cedase unei babornite!.. Mare privilegiu au femeile!..

»Dar, ridică-ți căciula, scot pe generalul... Vai, ce mai decorații, măi tată!.. Iacă au lăsat pe femei înainte... Parcă ele pricep ce-s decorațiile!..«

Incepu să cânte muzica...

tul clerului dela 1865 a crescut din substratul rutean, care la 1855 s'a contopit cu desăvârșire în »organismul bisericeii române gr. cath. din Maramureș.«

Maramureșul s'a unit cu Roma la 1650 prin mijlocirea bisericeii rutene din Ungvar. În luptele urmate până la unirea desăvârșită din 1700 s'a nimicit organizația românească moștenită dela cuceririi voievozi Balce și Dragmeșter. Acești 200 de ani (1650—1855) se pot socoti de robie babilonică a Maramureșului român.

Popii și călugării ruteni au năpădit ca omizile bisericeii. Șiretenia lor și bigotismul boerilor au statornicit supremația Rusniacului hămisit, care s'a folosit de toate mijloacele patrafrului, ca să se îmbogățească pe spatele feudailor și a asupritorilor români de ieri.

S'au înnoit vechile legăminte bogomilice, făcute pe vremuri de călugări superstițioși de a nu lucra Joia lucrul câmpului, căci atunci se cuvine a da clacă popii. Altcum Sfântul Ilie prăpădește ogorul. Obiceiul în unele locuri și azi există. Nu s'a făcut deosebire între averea bisericeii și averea privată a popii. Nu s'au ridicat bisericeii, nici școli și nu ni-a rămas nici o fundație bisericească. Acești »maestrii de ceremonie« au știut exploata turma credincioasă în fel și chip. Stolele le au ridicat la sume fabuloase: o păreche de boi un prohod »după rânduiala boierească... Cu »stălpări, predică, iertăciune, 24 de »stații«, deslegarea lui Lazăr în biserică, osfeștenia cea mare la casă și mormânt aproape de biserică. O păreche de junci era prohodul la groapă a treia zi, tot atât prohodul la 6 săptămâni ca și la anul. Slujba mortului, cu paosul cel mare și cu osfeștenie era o vacă bună. Slujbele, sărindarele, paosele, moșii, pasesimile, mesele și pomenele se țineau lanț.

Felul de a combina nouă și nouă ceremonii, le era știința de căpetenie. Predicile li se învăteau în jurul acestor idei. Pomană o binecuvânta popa, se începea cu »când te-ai pogorât la moarte...« și nu arare se sfârșea cu lăută și »cine-o făcut crâșma 'n drum«, căci așa poftea amintirea celui răposat. Dacă nu o voie bună, nu se odihnește răposatul și dacă întreg satul nu ia parte la pomană și nu dă cu »căciula 'n cânie« n'a fost treabă bună și vrednică de pomenirea unui »jupân«. Pomană era »prilej de desfătare pentru cei aleși, masa boierilor în frunte cu popa«; nevoiașii și săracii scârboși se îndestulau cu câte un colac de săcară, un ciocan două de rachie și cu hainele de lucru ale răposatului, cari adesea propagau din casă în casă baccilul boalelor molipsitoare. La moși, când timpul nu favoriza ținerea »mesei« în liber, se refugiau în biserică, care se schimba în loc de bachanalii și lua înfățișarea unei crâșme. Pe oamenii bine afumați și adormiți tun abia-i puteau trezi a doua zi, ca să curățască unghierele »casei de ceremonie și rugăciuni«. Cu aceste ocazii toate pomenele și luminările le ținea popa pentru el. Găina umplută, butoiușul de vin și blidul de pancove le căra »calul popii« (crâșnicul) acasă la preoteasă. Poporul se 'nholba și murmura: »Doamne ce popă hămisit. Paosele se făceau cu palinice, din care gusta întâiu popa, ca ceilalți să-și vadă deschisă calea spre îmbătare. La lățirea alcoolismului și-a avut și biserică partea sa. La nunțile șgomotoase și la botejurile cu »ceteră« a luat și popa parte închinând și jucând la olaltă cu »boierii«. Amestecul acesta, popularitatea era de dragul pungei. Cum e și astăzi, când popa se amestecă »cu prostii« de dragul »obiceiului«.

În afaceri publice popa era una cu administrația. Împreună-și făceau »trebșurile«. Cu curatorii administrau spre folosul lor împreunat averea bisericeii și nu arare »se împărțau pe ea«. Jidanilor le vindeau drepturile »regali« ale bisericeii. Controlă le era »conștiința«. Cu d-l jurat și primarul împreună administrau averea »comunei« și-a »composesoratului«. La darea de seamă își propuneau vot de încredere și laudă unul altuia. Boerii, cari se interesau și înțelegeau rostul întâmplărilor se îneca cu câte un »os de ros«. Așa a strâns popa Tomoiaga munții în preț de sute de mi. popa Huban apa minerală a Săpînței și popa Gyenge pădurile sale, iar popa Simeon Pop de Vișău a pus bază averii familiare, care ajunge la 120,000 jughere catastrale.

Dacă căutam cauzele decadentei materiale a poporului, cauza principală era ceremonia bisericească, mai ales »prohodul« scump. »Murind tata, (ori X consăngean) am fost silit să împrumut x sumă de bani dela Jupân Duvid Barbăputredă, zălogin-du-i pământurile de pe obreje« etc. Astfel se încep 80% ale zălogirilor de moșie. Zălogirile, șiretenia lui Duvid și ticăloșia

domnilor români au împins pe popor la procese lungi, la fine tot poporul a rămas de pagubă, căci »domn la domn nu scoate ochii«.

În acest period s'a născut noțiunea de »domn«, care stă în contrast cu »Românul prost« »Domnul« e la popor sinonim cu »pierre vară, plutocrat fără saț, ticălos, înstreinat, jefuitor, șiret și îngâmfat«, care își are limba lui »domnească« (»ungurește«) ca să nu-l înțeleagă »proștii«. Atunci au început a se »domni« curatorii, primarii, și boerii »cu pufoșor la botișor« din apropiata atingere cu »domnii«. Au început a se numi: Sandor, Laci, Ianos, etc., a-și crește copiii la liceul calvin din Sigetul M. și popii la Ungvar și a se încuseri cu popa Devlic, Huban, Popovits, Dolinay etc. Visul »boierului« era să se încusereze cu popa.

Substratul rutean era deja etnicește înghițit de stratul »boerilor« cu carte. Din această încrucișare de sânge s'au plămădit »mestiiți«, »domnii«, cari au hotărât soarta poporului român până la 1855 sub povăta culturii ruteno-maghiare, iar mai târziu sub oare-care »formă de administrație românească«, care totdeauna a știut să fie gr. cat., dar n'a putut să fie românească, ci s'a numit gr. cat. română spre deosebire de gr. cat. ruteană. Deprinderile și praxa păstoririi din bătrâni s'a prefăcut în sânge. Pretenția de »domnie« în înțelesul de a nu lucra nimic s'a făcut generală, ambiția a crescut, iar elasticitatea conștiinței s'a potențat în măsura în care, mijloacele materiale ale poporului au sleit.

De mortuis nihil...

La răspântie.

Suntem la răspântie. Trebuie să alegem: ori vom continua lupta, care azi a devenit atât de grea, cu clasa oligarhică, și cu caraghioasele proiecte de lege, depuse pe biroul camerei, atât de celebrul conte negru, cât și de marele agronom Darányi, ori depunem armele și ne predăm sortii. Cea dintăiu este foarte grea, lipsindu-ne până în prezent aproape armele de luptă, iar cea din urmă nu ar fi decât lasitate.

Deci, decât ea urmașii să ne blesteme și să ne timbreze cu urâtul epitot de lași și de trădători ai intereselor noastre vitale, mai bine luptă, căci numai prin o luptă demnă de fi Romei vom putea ajunge la vre-un rezultat.

Lupta, popoarele moderne, azi nu o mai poartă cu pușca și tunul, a trecut timpul vărsării de sânge pentru ambițiunile unor aventurieri, ci lupta crâncenă se dă pe teren economic, singurul mijloc de a putea ajunge la un rezultat pozitiv.

Vestițul proiect de lege al marelui național-econom și politician agronom Darányi, țintește ca cu banii noștri proprii să ne ia terenul economic de sub picioare, ca după aceea ușor să putem fi aruncați în gura lupului flămând al maghiarizării. Prin acest proiect să țintește a bate cuiul lui Pepelea în casele noastre delăturând pacea și liniștea din ele.

Cum s'ar putea împiedeca aceste fără-delegi de pe acest pământ sacru unde strămoșii noștri 2000 de ani de-arândul și-au vărsat sângele întrun apărarea lui de mult-ținta de hoarde barbare ce l'a cutropit. Este oare cu putință să ținem piept faimosului proiect al contelui de cetăți? Vom putea fi oare în stare a dărâma aceste cetăți de oameni fără căpătăiu zidite pe oasele moșilor noștri? De sigur da!, dacă ne vom alege cu băgare de seamă armele de luptă.

Ni s'a făcut reproșuri că ne plângem că suntem împiedecați în dezvoltarea noastră economică fără să avem motiv, căci mulțimea de bănci românești sunt cea mai bună dovadă despre libertatea dezvoltării economice în vestita și fericita Ungarie.

Ne-am plâns că suntem lăsați în mâinile vitrege ale sortii că suntem lăsați pradă lipitorilor jidovești, cari pe zi ce merge se înmulțesc ca ploșnițele pe aceste plaiuri, unde nu de mult nu era nici sămăntă, iar marele guvern actual în loc să ne ajute să putem să ne apărăm contra acestor lipitori caută toate mijloacele posibile nu de a ne întări, ci de a ne ruina și puținul ce-l avem, prin zidirea de cetăți de trântori în mijlocul nostru ca astfel mai ușor să ajungă la statul ideal maghiar de 30 mil.

Trebuie oare să disperăm de măsurile draconice ale vestitului nostru conte de cetăți? Nu! de sigur nu! căci trebuie să ne gândim »Este oare posibil a nimici existența unui popor de peste 3 mil. prin niște astfel de coloniști, ce nu știu umbla pe picioarele proprii ci numai pe căruciorul cu două roate al guvernului? Este

oare posibil să ni-se ruineze existența națională și economică de către fi suflatești a lui Darány, cari sunt nutriți și să vor nutri din biberonul guvernului. Nu! de sigur nu! Grozav se înșală vestitul nostru »conte de cetăți« când crede că ne va face frică prin întemeierea de astfel de colonisări.

Ar trebui să știe d-l Daranyi, că dacă n'am perit 1000 de ani sub jugul cel mai greu al sclăviei, astăzi în lumina veacului al XX-lea când simțul de conservare națională este atât de adânc brăzdat în inima fiecărui român conșciu de viitorul neamului nostru va fi foarte greu de perit cu atât mai greu cu cât de jur împrejur suntem înconjurați de populațiune de același graiu și cu aceleași obiceiuri, iar contra draconicilor sale arme putem găsi și noi arme de apărare pe cari în situația insuportabilă actuală ar fi timpul suprem să le căutăm.

Oare băncile noastre pentru care suntem așa de invidiați n'ar putea să țină lupta cu succes contra atacurilor fără de sfârșit ale guvernului actual? Sunt ele oare în stare să paralizeze aceste atacuri și în ce mod?

Avem la 170 de bănci, a căror capital a trecut peste 20 de milioane coroane aproape toate înființate ca societăți pe acții cu o politică mai mult sau mai puțin speculativă. Majoritatea acestor bănci sunt bănci mici al căror capital variază între 40—600,000 cor. numai două din băncile noastre au un capital corăspunzător băncilor mari moderne a căror afaceri să nu fie mărginite numai la luarea și darea de împrumut la scontul de cambii și lombard, ci afacerile lor să se estindă asupra tuturor operațiunilor de bancă modernă cari nu sunt numai pure de credit ci și culturale, sociale și politice, putându-și numai astfel să își implinească băncile noastre rolul cel au ca primul factor al vieții noastre politice economice.

Cred că ar fi timpul suprem de a se stărpi concurența fără rost ce azi există între mulțimea noastră de bănci mici și care cu înmulțirea numărului lor să mărește numai, având ca sfârșit ruina și a se extinde afacerile lor asupra operațiunilor de cari până de prezent sunt lipsite aproape cu totul, anume asupra cumpărării de pământ și împărțirea prin parcelare la țărani, împlinindu-și în modul acesta un rol de deosebită importanță pentru existența noastră național economică, ținând totodată pept atacurilor guvernamentale.

Aceasta s'ar putea face mai cu ușurință prin fuziunea băncilor mici în bănci mari, cari dispunând de mijloacele necesare să-și poată estinde afacerile lor asupra acestor rami național economice de deosebită importanță pentru existența noastră națională, căci odată ce poporul român va fi stăpân pe pământul apărât până azi cu atâta jertfă, nu va fi în stare nici un guvern ori cât de șovinist ar fi el, să-i cauzeze nici cel mai mic rău, strângându-ne astfel într'o cetate puternică de apărare și conservare națională, iar veneticii aduși de cutare sau cutare ministru, negăsind gila de care să se lege, vor fi siliți întocmai ca Jidanii galițieni să-și ia băta pribegiei în mână și să plece mai departe.

Mi s'ar zice poate că extinzându-și băncile noastre operațiunile lor asupra acestei activități i s'ar detrage poate țărânului creditul necesar căzând astfel din nou în mâna cămătarilor evrei. Da într'adevăr așa s'ar putea întâmpla, dar și aici se poate ușor ajuta, gândindu-ne la foloasele de nedescris ce se pot aduce înființându-se în locul acestor bănci mici existente, bănci sistem Raiffeisen, cari, bazate fiind pe responsabilitate comună, prin cvotele mici pot pune pe fie-care țărân în poziție de a participa, iar dacă luăm în considerare că profitul nu se împarte, ci se folosește pentru alimentarea fondurilor de rezervă și alte scopuri, fie culturale, fie economice, ușor am putea găsi și un mijloc foarte bun de a ne apăra totodată școalele atât de amenințate. Unde pui afară de acestea, legătura puternică ce s'ar naște între fi neamului nostru, prin legătura responsabilității reciproce și controlul reciproc, neputându-se folosi banii împrumutați, cum se face adese-ori acum, pentru întreprinderi aventuroase și alte afaceri nefolositoare. Aceste bănci ar deveni un adevărat zid chinezesc de apărare contra deselor atacuri ale șovinismului distrugător.

G. Stinghe.

STIRILE ZILEI.

— 25 Noemvrie v.

Un deputat maghiar despre învățământul limbii maghiare în gimnaziile ro-

mânești. Dep. Dr. Aladar Ballagi a com-bătut în ședința de Vineri a dietei suma de 400,000 cor. luată în budget pentru zidirea gimnaziului săsesc din Brașov. Intre altele Ballagi a adus ca motiv și faptul că elevii sași nu știu unguerește. Iată ce a zis Dr. A. R.: »Pe când Românii, de pildă cei din Năsăud au introdus din propria inițiativă în anul 1859, adică pe timpul absolutismului, învățământul limbii maghiare și pe când la Năsăud ca și la gimnaziul gr. or. român din Brașov se înregistrează frumoase rezultate în ce privește învățământul limbii maghiare — tânărul sas, care urmează școalele săsești din Brașov, dacă nu e cumva chiar din Brașov, unde servitoarele sunt Unguroaice, ci e venit din satele învecinate, nu știe unguerește«.

De ale Ligei culturale. Duminică s'a făcut alegerea comitetului Ligei culturale, secția centrală București. Au candidat două liste pentru cele 7 locuri, afară de alte candidaturi izolate. Au fost declarați aleși d-nii I. Slavici, Petre Liciu, Șt. Lambru, Nic. Mircea, Dr. Stefan Bogdan, Ioan Scurtu și Ștefan Popp.

Confiscarea ziarului »Nepszava« Politiția din Budapesta a confiscat n-rul de eri al ziarului socialist »Nepszava«, pentru publicarea unui apel adresat impiegatilor de la căile ferate, în care aceștia sunt invitați să nu dea ascultare ordinațiunei ministrului Kossuth, prin care impiegatii sunt provocați a eși din partidul socialist.

Debușeu pentru prune uscate în Germania. Consulatul român din Mannheim a fost înștiințat de cătră o mare casă importatoare de prune din Freiburg, în Breisgau (Germania), că sunt foarte căutate și bine plătite pe toate piețele Europei prunele uscate de calitate 80 și 85 la klg. Această importantă cerere este îndreptățită de faptul că prunele recoltate anul acesta sunt mici și se găsește prea puține de calitate sus menționată, astfel că producătorii fiind angajați, prin contracte, față de cumpărători, nu pot face față angajamentelor, ceea ce dă naștere la număruse procese. Această casă spune că producătorii de prune uscate, Români, cari posedă stocuri din calitate 80 / 85, au acum prilejul să-și vândă produsele lor pe prețuri foarte bune. Prunele trebuie să nu fie afumate, să fie ambalate în sacinepăroși, dungați cu albastru, cântărind 90 klg. un sac plin.

Procesul spărgătorilor din Ujpest. Săptămăna trecută s'a judecat procesul celor doi lucrători ruși Antasievici și Piaskowski, cari au săvârșit acum două luni în ziua mare sensaționalul furt la filiala băncii comerciale din Ujpest. Ambii spărgători au fost osândiți la câte 3 ani închisoare, iar după împlinirea pedepsei vor fi expulsați din țară.

Un dar pentru copiii germani. Contele Zeppelin a cerut ca mărcile comemorative necumpărate încă, și cari fuseseră destinate pentru fondul Zeppelin, să fie întrebuințate pentru a pregăti o bucurie de Crăciun, copiilor germani săraci.

Roosevelt contra drepturilor femeii. Din New-York se anunță că Roosevelt s'a declarat împotriva emancipării politice a femeii. El e de părere că femeia trebuie să rămână la ocupațiunile ei casnice și să nu se ocupe cu politica.

Deschiderea parlamentului turcesc. Ziarul »Yeni Gazeta« anunță că deschiderea parlamentului va avea în ori ce caz loc la 14 Decemvrie. Sultanul va azista la inaugurare și va veni la ședința la 3—4 zile.

Cestiunea școalei din Drăguș.

Ucea-inferioară, la 5 Dec. 1908.

Onorată Redacțiune! În Nr. 257 al prețuitei D-voastre foi din a. c. sub titlul »Țara Oltului în frunte« referitor la cestiunea școalei din Drăguș s'au cuprind știri necorespunzătoare adevărului.

Ca martor ocular al întregii afaceri în interesul adevărului țin a constata următoarele:

Protopopul Cădea în senzul unui bun înțeles recunoscut și la fața locului, dar rău interpretat de corespondentul D-voastră retăcut, a avut mână liberă, ba sprijin promis din partea inspectorului regesc, numai ca să poată desvolta școala din cestiune cu caracterul ei de azi confesional la limitele legii.

Numitul protopop s'a pus în joc — și acesta e purul adevăr — toată iscusința și oratoria numai și numai ca școala să

rămână în posesiunea confesiunii. Aceasta însă având în vedere, că împrejurările materiale nici cum nu-i permit a presta 30—40 mii Cor. necesare la modificarea și amplificarea școalei, ba neputându-o face aceasta nici chiar comuna politică, cu toată asigurarea inspectorului regesc, că în senzul legii noua școala și ca confesională are să fie la nivelul uneia de stat — au hotărât a nu-o mai susține ci a o preda statului, la ceea ce protopopul Cădea a exclamat: »eu mi-am făcut datorința, dacă nu ascultați, eu nu sum de vină«.

E meritul lui și al preotului Făgărășan, că s'a cerut expres, că predându-se școala statului, că învățători actuali să se accepte și la școala pe stat, să se denumească totdeauna un învățător de rel. gr. ort. și unul gr. catolic ca limba română să se propună cel puțin pe 2 oare în săptămână și cantul bisericesc în cel puțin 1 oară, ceea ce s'a și promis.

Vă rog a da loc acestor rânduri.

Gheorghe Codrea.

Numărul jubilar al »Gazetei Transilvaniei« se poate comanda direct sau prin librării cu prețul de 1 coroană 50 bani în Austro-Ungaria și 2 coroane (2 Lei 20 bani) în România și străinătate.

Venitul curat ce va rezulta din desfacerea ediției jubilar, a »Gazetei« se va da fondului jubilar pentru ajutorarea ziaristilor români din Transilvania și Ungaria.

Abafaja, la 7 Dec. 1908.

(Moară nouă. — Școală de stat și confesiunile în Abafaja.) Ni se scrie din Abafaja: Deja aproape o lună a trecut de când s'a predat spre folosință moara nouă edificată în 1908, pe speșele D-lui conte Huszár Károly, un edificiu grandios cu cinci etagiuri, cu turbină mânăta de apa Muresului și cu mașină electrică, care luminează întreg palatul și toate edificiile din jur. La bunăvoința D-lui conte se va introduce lumina electrică și prin comună, la cancelaria comună nou edificată, la casele parohiale a tuturor 3 confesiunilor. Asemenea s'a deschis și o linie telefonică dela castel legată cu oficiul postal din Reghin, și pe lângă taxa îndatinată se poate vorbi în orice direcțiune din Ungaria. Moara e unică în felul său poate în întreg Ardealul, măcinând diferite speșii de calitate cea mai bună de făină, afară de 2 petri, cari macină pe seama sătenilor și a Cămpenilor.

Acum e vorba ea să-și ducă în îndeplinire cele două confesiuni surori prin »limba«, rom. cat și ev. ref: introducerea școalei de stat. În împrejurările de față, și după comasațiune, având întreaga comună abia $\frac{1}{7}$ parte din întreg hotarul, care e tot domnesc Românilor gr. cat. pe lângă toate efortările le este imposibil a susține școala, după ce ev. ref. au și cedat teritoriul școalei cu superedificate eu tot având deja ajutorul de stat ev. ref. și rom. cat., iară gr. cat. abia al 2-lea quinzenal l'am putut câștiga, respingându-ne cererea pentru al 3—4—5-lea quinzenal.

I. Crișian.

Bibliografie.

În atențiunea d-lor preoți!

A apărut:

»Pareneze«

Cuvântări ocazionale și funebreale

pentru toate ocaziunile

ce obvin în oficiul pas-

toral al preotului

de Pr. D. Voniga.

Lucrare aprobată și unică în literatura noastră pastorală!

Publicată cu binecuvântare arhierescă.

Volumele I. Ediția II-a

cuprinde o mulțime de cuvântări potrivite tuturor împrejurărilor, ocaziunilor și evenimentelor extraordinare ce obvin în vicața creștinului și în oficiul pastoral al preotului.

Opul se poate procura cu preț de 4 cor. 20 fil. la autor în Gyirok (Temes) și la toate librăriile românești.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 8 Dec. Comitetul executiv al partidului național român, în ședința sa ținută la Budapesta în 6 Decemvrie stil nou, a luat la amănunțită desbatere întreaga situație politică actuală. Comitetul a constatat că atât proiectul de lege referitor la reforma electorală, cât și întregul sistem actual de guvernare, dușmănos desvoltării și solidarității noastre politice provoacă în mod direct lupta cea mai hotărâtă a poporului român. În urma acesteia comitetul executiv indemnă și de solidara manifestare a voinței poporului român cu ocaziunea adunărilor ținute în timpul din urmă — a hotărât continuarea în proporțiuni mari a luptei începute în contra proiectului prezentat de ministru de interne. În cadrul acestui plan de acțiune s'a hotărât și ținerea unei conferențe naționale, pentru a cărei pregătire s'a emis o comisiune din sânul comitetului.

Budapesta, 8 Decemvrie. În ședințele de eri ale dietei s'au votat bugetele ministerului de justiție, de honvezi și de finanțe. După aceste Wekerle a anunțat că, terminându-se desbaterile budgetare, dieta nu va mai ținea două ședințe pe zi. La desbaterea bugetului ministrului de justiție a luat cuvântul dep. Dr. St. Pop, vorbind pe larg despre șicanele ziaristilor români din partea justiției maghiare și protestând în contra persecuțiilor fără de sfârșit.

Cugetări și Maxime.

O cugetare ca și o haină se întoarce și pe altă parte, pentru-ca să se poată folosi mai de multe-ori.

Nobleța este un monument al virtuții, nemuritoare ca și gloria.

Nu e om, care să aibă atât de mult spirit pentru ca să nu fie nici-odată plictisitor.

Vauvenargues.

Experiența este ca steaua polară; ea nu luminează oamenilor decât seara.

A înțelege totul, însemnează a ierta totul.

La Rochefoucauld.

Carti noi

Din »Biblioteca românească enciclopedică Socec« a apărut:

No. 1. Em. Gârleanu 1877 Schițe d u războiului 30 bani.

No. 2. Al. Odobescu »Poeziile Văcăreștilor« 30 bani.

No. 3. Alarcon »Morăria« trad. de N. Basilescu 30 bani.

No. 4. Ion Dragoslav »Facerea Lumii« 30 bani.

No. 5. Corneliu Moldovan »Poezii« 30 bani.

No. 6. »Antigona lui Sofocle« trad. de Mihail Dragomirescu 30 bani.

No. 7. Halma »O mie și una de noapți« 30 bani.

No. 8. Chhov »Navele alese« trad. din ruște de Dunăreanu, 30 bani.

No. 9—10. »Povestirile lui Mihail Eminescu cu studii literare de M. Dragomirescu 55 bani.

No. 11—12. Alphonse Daudet »Nevestele a-țișilor« trad. de Em. Gârleanu 55 bani.

No. 13. François Copée »Pentru Sceptru« tradusă de D. Nanu și G. Orleanu 30 bani.

No. 14. »Peatru școlar pentru băieți« local din fran. de D. Na Eufrosia I. Adam 30 bani.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor respons.: Victor Branicea.

Cursul la bursa din Viena.
Din 7 Decembrie n. 1908

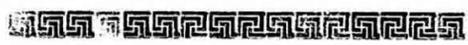
Renta ung. de aur 4%	109 50
Renta de corone ung. 4%	94 50
Impr. câl. fer. ung. în aur 3 1/2%	80 85
Impr. câl. fer. ung. în argint 4%	92 40
Bonuri rurale croate-slavone	93 50
Impr. urz. cu premii	180 25
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	137.—
Renta de hârtie austr. 4 1/16	94 80
Renta de argint austr. 4 1/10	94 75
Renta de aur austr. 4%	114 50
Renta de corone austr. 4%	94 90
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	84 50
Losuri din 1860	150.75
Acțiunile de-ale Băncii ung. de credit	719 50
Acțiunile de-ale Băncii austr. de credit	617 75
Acțiunile de-ale Băncii austro-ung.	1738 —
Napoleoniori.	19.12 1/2
Mărci imperiale germane	1 7 12 1/2
London vista	239 60
Paris vista	95 45
Note italiene.	95 10

Cursul pietei Brașov
Din 8 Decembrie n. 1908

Bancnote rom. Comp. 18.64	Vend.	18.76
Argint român		18.60
Leu turcesc	21.40	11.70
Scris. fonc. Albins 5%	100.—	101.—
Ruble Rusești	2 5 1/2	2.3
Napoleoniori.	19.04	19.11
Galbeni	11.20	117 35
Mărci germane	117.20	12.10

Două odăi elegant mobilate

sunt de închiriat în strada Hirscher Nr. 6. Detalii se pot căpăta tot acolo sus în etagiu.

Deposit principal de

Galoci veritabili rusești din Petersburg
Galoci de gumi și Șoșoni

marea recunoștință de clasă primă.
Cel mai bun mijloc de apărare contra umezelei și frigului recomandă prețurile de concurență cele mai ieftine.

Friedrich Bahmüller,

cel mai mare deposit de încălziminte,
Brașov, Strada Porții nr. 18,
(în casa proprie).

RESTAURANT.

Casa de împrumut și păstrare „ECONOMIA”, societate pe acțiuni în Cohalm (Köhalom), își esarândează Restaurantul său împreună cu cafea și situat în Cohalm sub Nr. de casă 93, pe timp de 3 (trei) ani începând din 1 Februarie 1909 până la 31 Decembrie 1911.

La Restaurant sunt și două odăi mari pentru pasageri. Apoi: curte mare cu șopron pentru care, șopron de lemne și 2 grajduri mari, ghetariu nou betonat, o grădină mare cu popicărie și e situat la o pozițiune foarte avantajoasă. Chiria anuală este de cor. 1600.—

Reflecțanții își vor înainta ofertele în scris cel mult până la **20 Decembrie 1908**, la subscrisa direcțiune, de unde și până atunci se pot primi condițiunile speciale de esarândare și totfelul de informațiuni — verbal și în scris.

Direcțiunea inst. titulu

„ECONOMIA”

„MINERVA”

instit. de credit și de economii în Beclan (Bethlen).

Concurs

pentru ocuparea postului de contabil la institutul de credit și economii „MINERVA” în Beclan (Bethlen), com. Solnoc-Dobăca.

Salar anual 1600 cor. și tantiemă statutară.

Concurenții au să dovedească cu acte în regulă, că au calificația de la vre-o școală comercială, praxa de până a una în afaceri de bancă și că sunt capabili a compune independent bilanț și precum și cunoștința de limbă.

Cererile sunt a se trimite la adresa direcției până în 15 Decembrie 1908.

Postul este a se ocupa îndată după alegere.

Beclan, la 1 Dec. 1908

Direcțiunea.

torile Crăciunului haine bune

Aviz important.

Aduc la cunoștința Onoratului public din loc și împrejurime că **mi-a sosit** un mare asortiment de **stofe franceze și engleze.**

Prăvălia de stofe din Brașov

P. PAVEL & Comp.,

Brașov, Strada Michael Weiss Nr. 26.

În prăvălia mea se lucrează atât **haine civile** cât și **militare** cele mai elegante haine de bărbați după măsura și după croiala franceză și engleză se pregătește în propriul atelier

aranja după recerințele cele mai moderne.

Eu cred, că On. public poate avea toată încrederea în mine, care am fost distins pentru lucrurile mele bune în anul 1906 la Expoziția generală

comandă din București cu medalie de argint și D. plomă de recunoștință.

Comandă din provincie se execută prompt și ieftin.

Mare magazin de: Manjete și gulere de pânză Manjete și gulere de cauciuc. B. toni pentru manjete. Măști de lână blânte de Glas și de lână cu prețurile cele mai ieftine.

firma P. PAVEL & comp, Brașov.

Fie-care posesor a unei Trăsuri-motor a lui PUCH!
economisește mulți bani și mai mult năcaz.

Cicla motor:
Siguranță mare:
HP. (35Kg.) 2 1/2, 2 3/4, 3 1/2, 4, 5 & 6 HP.

Automobile:
construcție simplă. Executare solidă:
5/8, 9/10, 1 1/16, 20/25 HP.
Benzin. Ulei. Părți constitutive
Pneumatice.
Reparaturi de automobile.

Reprezentant: **MICHAEL MOOSER**, Brașov, Strada Porții 39.

să se adreseze cine dorește a cumpăra

Pomi Roditori Altoiți,
de calitate I, arbori de promenadă, tufe de ornament, acțiuni, gredeli, coniferi ș. a., precum și

Viță de vie altoită,
viță de vie europeană și americană cu și fără rădăcini.
Cataloge trimite gratuit și franco.

FISCHER & COOP

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Târgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădit cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a putea executa ori-ce comandă cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE în aur, argint și color.	REGISTRE și IMPRIMATE pentru toate speciile de serviciuri.
CĂRȚI DE ȘTIINȚĂ, LITERATURĂ ȘI DIDACTICE	BILANTURI
STATUTE.	Compturi, Adrese, Circulari, Scrisori.
FOI PERIODICE.	Coverte, în totă mărimea.
BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE	TARIFE COMERCIALE, INDUSTRIALE de HOTELURI și RESTAURANTE.
PROGRAME ELEGANTE.	PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE
BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.	BILETE DE IMMORMENTARI.
AVERTURI.	

Comandele eventuale se primesc în biurul tipografiei, Brașov Târgul Inului Nr. 30, în etagiu, înderept în curte. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.